

Primenjene nauke

*ODREĐIVANJE GUSTINE ČVRSTOG
TELA BEZ MERENJA NJEGOVE
MASE I ZAPREMINE*

Grupa 3

ARHIMED

Eureka:

$$F_p = \rho_o g V$$

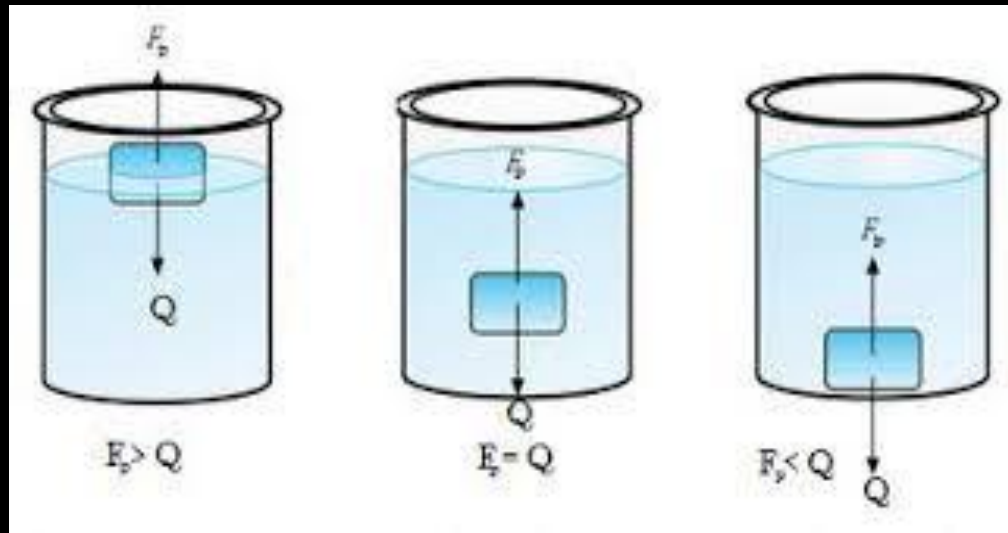
V -zapremina tela [m^3]

ρ_o -gustina tečnosti [$\frac{kg}{m^3}$]

$g=9,81[\frac{m}{s^2}]$

Na svako telo potopljeno ili delimično uronjeno u fluid (tečnost ili gas) deluje od strane fluida vertikalno naviše sila potiska čiji je intezitet jednak proizvodu gustine fluida, ubrzanja Zemljine teže i zapremine onog dela tela koji je uronjen u fluid.

Plivanje, tonjenje i lebdenje tela

Telo **tone** ako mu je gustina veća od gustine tečnosti ($\rho > \rho_0$).

Telo **isplivava** ako mu je gustina manja od gustine tečnosti ($\rho < \rho_0$).

Telo **lebdi** ako mu je gustina ili srednja gustina jednaka gustini tečnosti ($\rho = \rho_0$).

ŠTA JE TO GUSTINA TELA I KAKO DA JE ODREDIMO ?

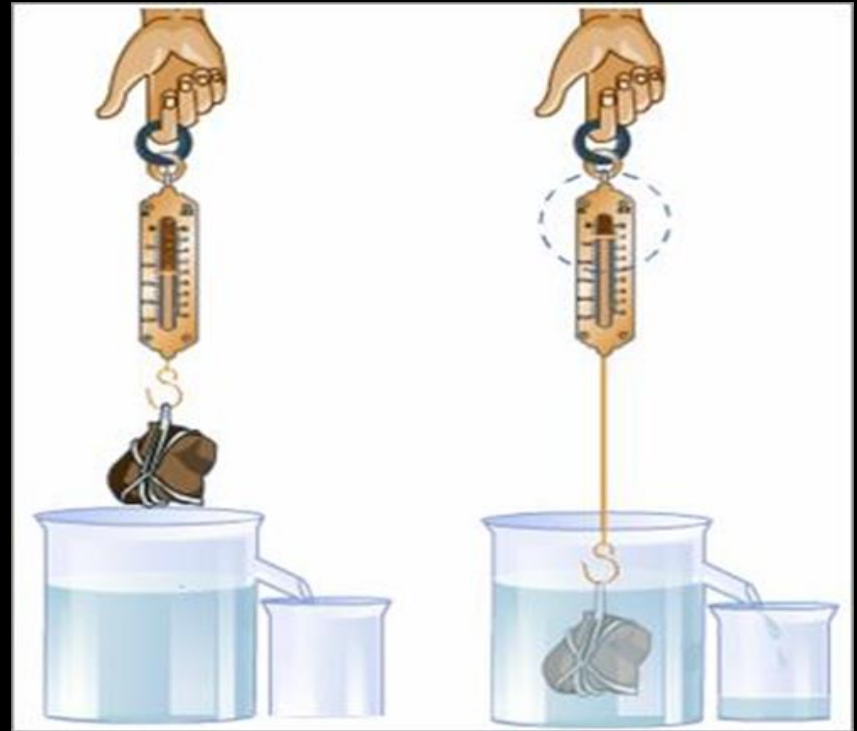
Gustina tela

$$\rho = \frac{m}{V}$$

m -masa tela [kg]

V -zapremina tela [m³]

ρ -gustina tela $\left[\frac{\text{kg}}{\text{m}^3}\right]$

ODREĐIVANJE GUSTINE ČVRSTOG TELA BEZ MERENJA NJEGOVE MASE I ZAPREMINE

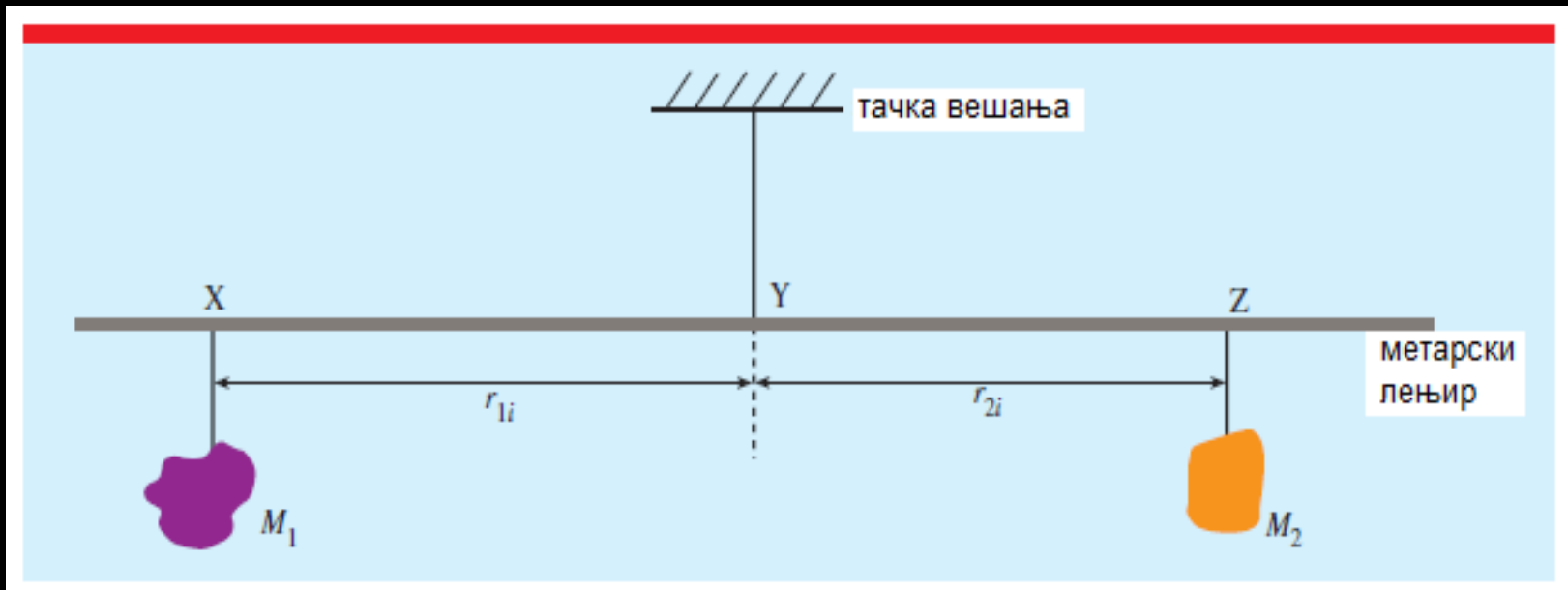
Jednostavan metod za nalaženje gustine tela koje se ne rastvara u vodi, bez merenja mase i zapremine je zasnovan na ravnoteži momenta i Arhimedovom principu.

Merenje podrazumeva uravnotežavanje ravnokrake poluge u vazduhu na koju su obešena dva tela nepoznatih masa M_1 i M_2 sa različitih strana oslonca.

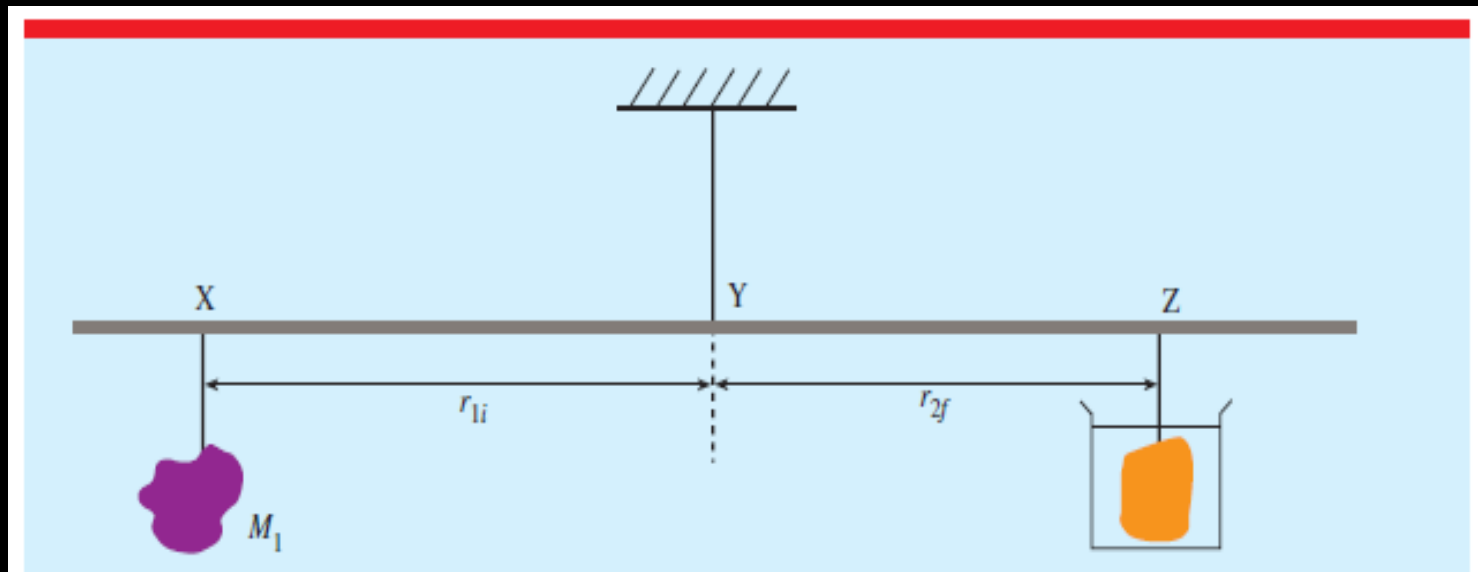
Iz uslova ravnoteže poluge nalazimo da je:

$$Q_1 \cdot r_{1i} = Q_2 \cdot r_{2i}$$

$$M_1 \cdot g \cdot r_{1i} = M_2 \cdot g \cdot r_{2i}$$

Nakon toga telo čiju gustinu određujemo (telo M_2) se uranja u tečnost poznate gustine (na primer vodu), i ponovo se vrši uravnotežavanje poluge. Položaj tela M_1 se ne menja. Poznavajući gustinu vode, gustina tela se određuje merenjem dužine kraka sila kada je poluga u ravnoteži.

U novom položaju ravnoteže, krak sile M_2g je r_{2f} , dok krak sile M_1g ostaje isti, r_{2i} .

Uslov ravnoteže momenta je :

$$M_1gr_{1i}=(M_2g-B)r_{2f}$$

gde je B sila potiska koja deluje na telo M_2 dok je potopljeno u tečnosti, tj.

$$B=\rho_0V_2g$$

gde je ρ_0 gustina tečnosti (vode).

Rešavanjem jednačine nalazimo da je :

$$\rho_2 = \frac{\rho_0}{\left(1 - \frac{\rho_{2i}}{\rho_{2f}}\right)}$$

Procedura zahteva da se što preciznije merenje dužina r_{2i} i r_{2f} . Vrednost za gustinu ρ_0 uzeti iz tablica.

Literatura

F. Mumba, and M. Tslge, Finding the density of objects without measuring mass and volume, *Physics Education* 43 (3) 293-295 (2006).

В. А. Буров, Б. С. Зворикин, А. П. Кузимин, А. А. Пкровскиј, И. М. Румјацев, Демонстрациони експеримент из физике за средњу школу, књига 1 и 2 (на руском), Просвешеније, 1978, 1979.

Preporučena literatura

American J. of Physics, <http://aapt.scitation.org/toc/ajp/current>

European J. of Physics, <http://iopscience.iop.org/journal/0143-0807>

The Physics Teacher, <http://aapt.scitation.org/toc/pte/current>

Physics Education, <http://iopscience.iop.org/journal/0031-9120>

Kvant, <http://kvant.mccme.ru/>

Zahvalnice

Prof.Dr. Milan S. Kovačević, prodekan za naučno-istraživački rad,
institut za Fiziku, PMF KG

Đukić Dragan i Vlastimir Dimitrijević, Školska radionica

Obrad Mijailović, Elektroizgradnja Bajina Bašta

Milan Božić i Vlastimir Vasilić, Elektroizgradnja Bajina Bašta

ТАБЛИЦА ГУСТИНА СУПСТАНЦИ

Густине чврстих тела

супстанција	густина kg/m^3	густина g/cm^3
осмијум	22 500	22,5
злато	19 300	19,3
олово	11 300	11,3
сребро	10 500	10,5
бакар	8 900	8,9
никл	8 900	8,9
дијамант	8 600	8,6
гвожђе	7 800	7,8
цинк	7 100	7,1
мермер	2 800	2,8
алуминијум	2 700	2,7
кварц	2 600	2,6
стакло	2 500	2,5
кухињска со	2 400	2,4
волфрам	1 900	1,9
лед	900	0,9
парафин	900	0,9
дрво	650	0,65
плута	300	0,3

Стаменић
Марија

Мандић Мина

Димитријевић
Александра

Стевановић Милош

Милосављевић
Петар

Хвала на
пажњи